

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР
ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

МОДУЛЬ 2

Розуміння насильства щодо жінок та домашнього насильства

Навчальні
цілі

Розуміння насильства стосовно жінок та домашнього насильства.

Насильство стосовно жінок

• **НАСИЛЬСТВО СТОСОВНО ЖІНОК** – це будь-який акт насильства за ознакою статі, що завдає або може завдати фізичної, сексуальної чи психологічної шкоди або страждання жінкам, включаючи погрози здійснення таких актів, примус чи свавільне обмеження свободи, незалежно від того, відбувається це в суспільному чи особистому житті.

ст. 1 Декларації про викорінення насильства щодо жінок прийнятої ГА ООН, резолюція 48/104 від 20 грудня 1993

•

• **НАСИЛЬСТВО СТОСОВНО ЖІНОК** розуміється як **порушення прав людини й форма дискримінації стосовно жінок** та означає всі акти насильства стосовно жінок за гендерною ознакою, результатом яких є або може бути фізична, сексуальна, психологічна або **економічна шкода** чи страждання стосовно жінок, у тому числі погрози таких дій, примус або свавільне позбавлення волі, незалежно від того, чи відбувається це в публічному або приватному житті.

п. а) ст. 3 Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами, відкрита для підпису 11 травня 2011 року

Випадки насильства стосовно жінок мають місце :

- вдома
- у суспільстві
- з боку держави

Які види насильства визначають ?

Види насильства стосовно жінок (1):

- **ПСИХОЛОГІЧНЕ НАСИЛЬСТВО** - умисна поведінка, яка призводить до важкого порушення психічної цілісності шляхом примушування або погроз
- **ПЕРЕСЛІДУВАННЯ** - умисна поведінка, яка полягає в повторному здійсненні загрозливої поведінки, спрямованої на іншу особу, що змушує його чи її боятися за свою безпеку
- **ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО** - умисна поведінка, яка полягає у вчиненні актів фізичного насильства проти іншої особи.
- **ПРИМУСОВИЙ ШЛЮБ** - умисна поведінка, яка полягає в примушуванні дорослого або дитини до вступу в шлюб

Види насильства стосовно жінок (2):

•**СЕКСУАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО**, що включає у себе форми умисної поведінки:

- а) здійснення, без згоди, вагінального, анального або орального проникнення сексуального характеру в тіло іншої особи з використанням будь-якої частини тіла або предмета;
- б) здійснення, без згоди, інших актів сексуального характеру з особою;
- с) примушування іншої особи до здійснення, без згоди, актів сексуального характеру з третьою особою.

•**СЕКСУАЛЬНІ ДОМАГАННЯ** - будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної або фізичної поведінки сексуального характеру, метою або наслідком якої є порушення гідності особи, зокрема шляхом створення залякувального, ворожого, принизливого або образливого середовища.

Види насильства стосовно жінок (3):

- **ПРИМУСОВИЙ АБОРТ АБО ПРИМУСОВА СТЕРИЛІЗАЦІЯ**, що включає в себе такі форми умисної поведінки:
 - а) проведення аборту жінці без її попередньої та інформованої згоди;
 - б) проведення хірургічного втручання, метою або наслідком якого є припинення здатності жінки до природної репродукції без її попередньої та інформованої згоди або розуміння процедури.

- **КАЛІЦТВО СТАТЕВИХ ОРГАНІВ**, що включає в себе умисну поведінку:
 - а) видалення, інфібуляція або здійснення будь-якого іншого каліцтва в цілому або частково великих статевих губ, малих статевих губ або клітора;
 - б) примушування жінки до того, щоб вона зазнала актів, перелічених у підпункті «а», або схилення її до цього;
 - в) підбурювання, примушування дівчини до того, щоб вона зазнала актів, перелічених у підпункті «а», або схилення її до цього

Види насильства стосовно жінок (4):

«ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО» означає всі акти фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, які відбуваються в лоні сім'ї чи в межах місця проживання або між колишніми чи теперішніми подружжями або партнерами, незалежно від того, чи проживає правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні або незалежно від того, чи проживав правопорушник у тому самому місці, що й жертва, чи ні

**Є НАЙПОШИРЕНІШИМ ВИДОМ
НАСИЛЬСТВА СТОСОВНО ЖІНОК**

Цифри домашнього насильства :

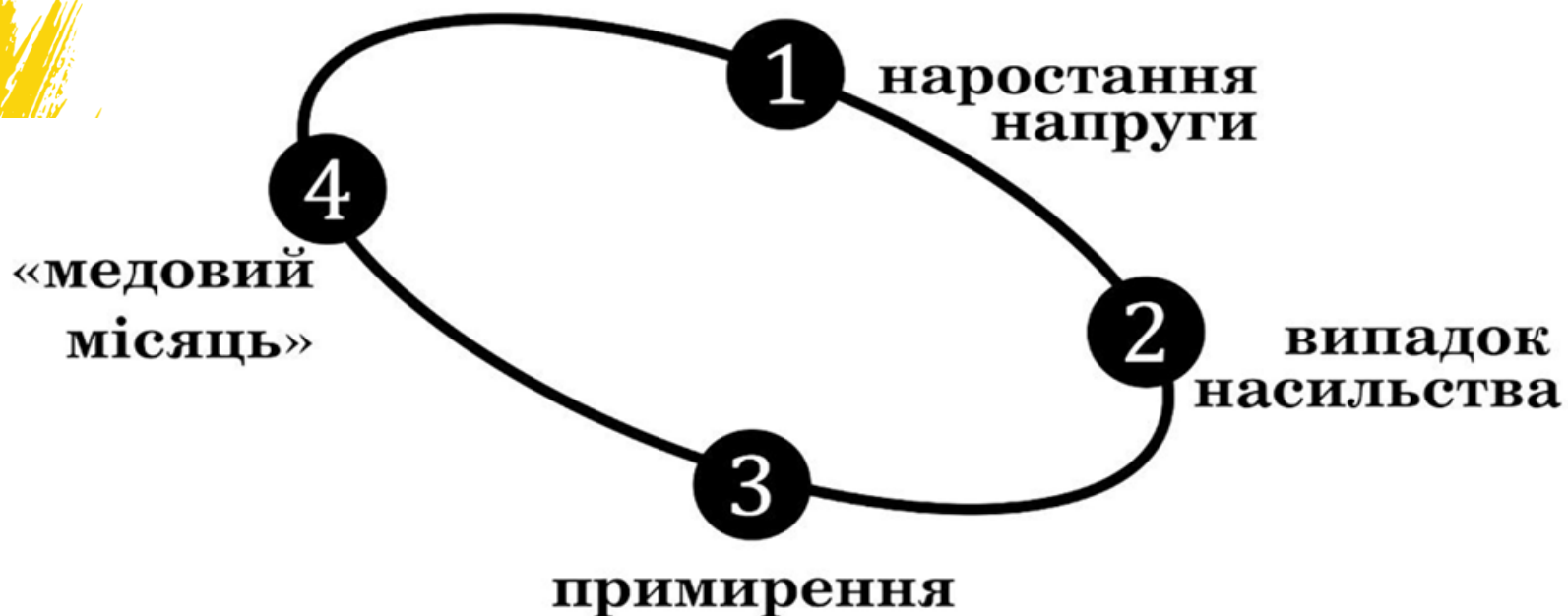
- у Канаді щороку відбувається 40 000 арештів, пов'язаних із ДН, що складає 12% насильницьких злочинів ;
- в Європі, смертність жінок від ДН посідає 1 місце, випереджаючи ДТП та ракові захворювання ;
- у США 95% постраждалих від ДН є жінками ;
- *жінки більше потерпають від насильства у дорослому віці, чоловіки більше страждають від насильства у віці до 18 років*

Ключове запитання:

Чому важливо судді, прокурору, адвокату розуміти що таке «цикл насильства»? Як це допомагає при комунікації із постраждалими особами?

ЦИКЛ НАСИЛЬСТВА

**Статистика звернень до
правоохоронних органів щодо
насильства жінок та домашнього
насильства в Україні у період 2021-
2023 роках.**

Статистика 2023 року:

українська поліція розпочала 3622 кримінальні провадження за фактами домашнього насильства

Кримінальні провадження по домашньому насильству у 2021-2023 роках :

За даними правоохоронців, домашнє насильство — найпоширеніший вид гендерно зумовленого насильства в Україні .

У 2023 році правоохоронці відкрили 3 622 кримінальні провадження за статтею про домашнє насильство.

У 2022 році було зареєстровано 2 080 проваджень щодо домашнього насильства.

У 2021 році було зареєстровано 3 334 провадження.

У 2023 році правоохоронці виявили понад дві тисячі людей (2 053), які вчиняли домашнє насильство.

У 2022-2021 роках було виявлено менше громадян України, які вчиняли подібні кримінальні правопорушення.

Зокрема, у 2022 році правоохоронці виявили 1 116, а у 2021-му — 1 870 громадян, які вчиняли домашнє насильство.

При цьому у більшості випадків домашнє насильство скоювали чоловіки.

Статистика вчинення домашнього насильства жінками в Україні :

У 2023 році з 2 053 громадян, які вчиняли домашнє насильство, було 85 жінок.

У 2022 році 36 жінок (з 1 116 громадян) вчиняли домашнє насильство;

У 2021 році серед осіб які вчинили домашнє насильство було — 68 жінок (з 1 870 громадян).

Кількість кримінальних правопорушень у 2021-2023 роках по яких було закрито провадження : ,

У 2023-му році по 929 кримінальних правопорушеннях, було закрито провадження.

У 2022-му році по 582 кримінальних правопорушеннях було закрито провадження.

У 2021-му році по — 906 кримінальних правопорушеннях було закрито провадження.

.

У листопаді 2023-го голова Національної поліції України Іван Вигівський повідомляв, що 76,5% звернень правоохоронці отримали від жінок. 20% звернень надходили від чоловіків, а ще понад 3% — від дітей.

“Війна, безумовно, вплинула на всіх громадян. Постійне напруження, стрес спричиняють агресію та конфлікти, а відтак ці фактори — серед тих, що зумовлюють домашнє насильство” — так очільник Нацполіції коментував ситуацію з домашнім насильством в Україні.

Вигівський також зауважував, що за кожним другим повідомленням про домашнє насильство правоохоронці складали адміністративні протоколи, а в третині випадків виносили термінові заборонні приписи щодо кривдників.

Правоохоронці також повідомляли, що для запобігання та протидії домашньому насильству у Національній поліції створили 54 спеціалізовані підрозділи, в яких працювали 62 мобільні групи реагування.

Як наголошував очільник Нацполіції, однією з задач правоохоронців є створення безпечного середовища, де на прояви гендерно зумовленого насильства швидко реагуватимуть.

Менше проваджень ≠ не менше насильства

Хоча у 2022 році правоохоронці реєстрували менше проваджень щодо домашнього насильства, це не означає, що таких випадків було насправді менше.

У 2022 році люди могли не звертатися за допомогою через те, що були вимушені переїздити в інші регіони України або в інші країни унаслідок збройної агресії росії. Тепер, коли життя входить у свою колію, люди можуть більше повідомляти про домашнє насильство.

Організація “Ла Страда-Україна” також зауважувала, що через російське повномасштабне вторгнення “менше постраждалих мали можливість звертатися по допомогу”, а також “було менше можливостей для реагування”.

У грудні 2022-го ГО “Ла Страда” зазначала, що через блекаути, спричинені російськими обстрілами, “значно знизився доступ постраждалих до отримання консультацій і допомоги”.

“За звичайних умов, коли є світло і зв’язок, постраждалі могли зателефонувати й написати каналами електронної комунікації. Сьогодні ж ми фіксуємо звернення, коли після випадку домашнього насильства уже минув деякий час. Постраждалі звертаються тоді, коли отримали доступ до світла і зв’язку”.

Крім того, люди можуть не повідомляти про випадки насильства та не звертатися по допомогу, навіть коли зв’язок відновлено, якщо після вчинення насильства минув час.

У 2022 році люди, які зверталися на гарячу лінію організації, скаржилися на психологічне насильство (53%), фізичне насильство (28%), економічне насильство (18%) та сексуальне насильство (2%).

При цьому, після початку російського повномасштабного вторгнення погіршилися прояви домашнього насильства.

Якщо раніше у випадках фізичного насильства це була “штовханина”, то у 2022 році більше йшлося про удари та побиття. При цьому особливо незахищеними ставали діти, яким було вкрай складно отримати правову та/чи психологічну допомогу за умов відсутності постійного зв'язку та відключень світла.

Куди звертатися по допомогу?

У разі домашнього насильства можна телефонувати за такими номерами:

102 — до Національної поліції;

15 47 — на Урядову гарячу лінію;

0 800 500 335 (зі стаціонарних телефонів) або 116 123 (з мобільних і стаціонарних) — на Національну гарячу лінію;

0 800 500 225 (зі стаціонарних телефонів) або 116 111 (з мобільних і стаціонарних) — на Національну гарячу лінію для дітей та молоді.

Окрім цього, можна звертатися:

на сайт Державної гарячої лінії;

у телеграм-канал Національної державної гарячої лінії
@NHL116123;

у чат-бот від МВС у телеграмі: @police_helpbot;

до мобільних бригад і денних центрів соціально-психологічної допомоги.

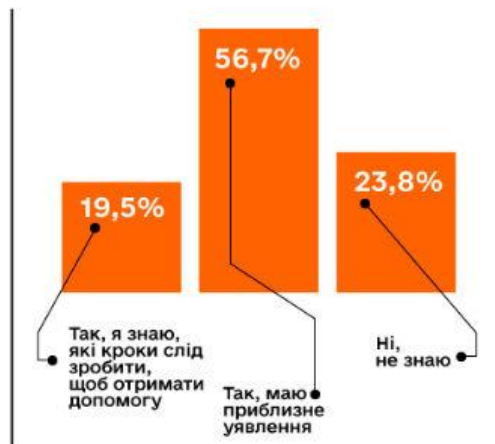
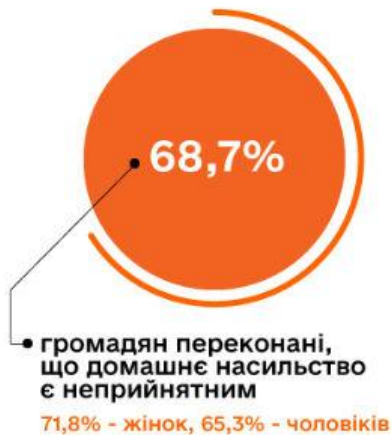

Як розпізнати насильство та захистити себе (і власних дітей) детально пояснюють на сайті “Розірви коло”.

<https://rozirvykolo.org>

Цей онлайн ресурс був створений Фондом ООН у галузі народонаселення за підтримки уряду Великої Британії та мав на меті допомогти жінкам, які перебувають у складних життєвих обставинах, стати фінансово незалежними від своїх кривдників.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТАВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ДО ПРОБЛЕМ НАСИЛЬСТВА

Дослідження проведено в межах кампанії "Зроби крок. Чуйність перемагає насильство" на замовлення Офісу Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції та Фонду Народонаселення ООН в Україні (UNFPA)

ТРЕНІНГОВИЙ ЦЕНТР
ПРОКУРОРІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ
АДВОКАТІВ УКРАЇНИ

Дякую за увагу!